ms. pers. 143

Linguæ Persicæ Institutiones ex Meninski Grammatica depromptæ anno Domini 1746.

Caput primum de Litteris

Sciendum inprimis persas turcas que ex quo mahometismus invaluit ab arabibus in Religionem italtiam Litteras sumpsisse easdem quæ nexus, ac ductum Characterum usus pare adeo quod quod pleris que orientalibus commune est a dextra ad sinistram versus legere ita ut necessario initium librorum sit ubi nostrorum finis esset: persarum litteræ hæ sunt quæ subjiciuntur.

ا ب ت ج چ ح خ د ر ز ژ س ش ف ق ك گ ل م ن و ه ي

affines litteræ sunt ب و . پ ف . ت د . و ف :

sicque inter se commutantur be cum Vav. pe cum fe te cum dal fe cum Vav et be sicy cum chim adeoque modo hac, modo illa utuntur in Vocabulis exprimenda littera sic ب aqua scribitur etiam آو. پيل elephan scribitur etiam فيل

De nomine

Nomen prima orationis pars vocatur ab arabibus Ellism est autem vel substantivum dictum موصوف ut يحيا joannes vel appellativum res communes atque incertas significans aut collectivum numero singulari significans multitudinem ut الحي vel adjectivum وصف. صفت. ذو صفت. dictum quod absque substantivo explicito vel implicito in oratione esse non potest.

De genere

Genus quod arabes Elginis الجنس dicunt apud persas unicum est et invariabile tam in nominibus substantivis quam adjectivis nam خوب pulcher significat pulcher pulchra pulchrum et sic de reliquis,

De numero et casu

Numerus ~~xx~~ dicitur apud persas duplex est singularis qui mufred dicitur et pluralis qui djemi dicitur

Numerus pluralis fit additis nominativo singulari particulis ها ان nimirum in nominibus hominum

Ceterorumque animantium addita terminatione ان ut مرد vir مردان viri shah شاه rex شاهان reges mulier زن mulieres زنان alius دیکر alii دیکران socius همره socii همرهان

Terminata autem vocali nostra à vel v. seu litteris Elif ا aut Vaw و quiescentibus post homogeneam vocalem aut ante ان litteram ي vitando concursum duarum similium litterarum et desinant in یان ut دانا doctus دانایان docti کتخدا prefectus کتخدایان prefati بدخو vitiosus بدخویان vitiosi: porro desinentia in nostrum e vel l. hoc est ه otiosum sive quiescens immediate post fetham addiscunt ante an ان litteram ك ut desinant in كان بنده servus بندكان servi ubi etiam illud ه finale otiosum plerumque elliditur scribitur que بنكان servi sic فرشته angelus فرشتكان angeli بیكانه ignotus بیكانكان ignoti فرستاده missus فرستادكان missi.

In reliquis nominibus peculiariter sub stantivis fit pluralis numeris addita terminatione ها ut بازو forum

بازها fora بالا ala بالها alae بیداری vigilia بیداریها vigiliae

in nominibus quoque desinentibus in ه he etiam

absorbetur saepe illud sic خانه domus خانها domus تازیانه

تازیانها scutica

nonpauca tamen nomina utramque terminationem

adjustant ut فرشتگان ac فرشتها angeli sic شتران

شترها cameli سگان ac سگها canes کودکان ac کودکها infantes

Persa nominativum habent cui addito را supplentur

genitivus dativus accusativus praepositionem cum

omnes pro singulis nominativo iuncta ablativum

supplent ut etiam saepe dativum per praepositionem

nominativo praepositam Vocativus autem similis

est nominativo praeponitur qui aliquando ای vel یا

et litteram nonnunquam loco ejus postponunt

nomini litteram آ ut پادشاها ex ای پادشاه o Rex

sed hoc Poetis relinque.

Nominum Persicorum declinatio fit per additionem

articulae را ra qua supplentur varium Genitivum

sepius Dativum et sepissime accusativum; Cum
enimduo nomina substantiva rerum diversarum in
oratione continuantur alterum quod in Latinis
est Genitivi casus manet in persicis in nominativo
sed priori seu regenti additur in secundo i breve
fere ut apud arabes ut کتاب پدرم kitabi pederim
liber patris mei quod etiam potest reddi کتاب پدرمن
q: a patre meo si regens terminetur vocali ا aut و
additur illi Reale ی ut بابا بغدادی Banabadgadenni
خدای مردگان نیست deus deus mortuorum non est:
quod si substantivum regens terminetur littera ی
vel otiosa ه tunc illi additur ء hemzata hemze ut
خانهٔ زکریا domus Zacaria ایلچی شاه legatum Regis; pro
Dativo saepe etiam praefigitur nominativo praepositio
vel separatim به ut بمن داد mihi dedit به او گفت aut
ipsi: بدو گفت ipsi dixit aliam او را دادم ipsi dedi مرا گفت
mihi dixit accusativum cum indeterminate venit
in orationem est semper similis nominativo ut دعا
کردن precem fundere; determinatur autem particula
را ut ora didem او را دیدم ipsum vidi کسیرا گفت

Certam personam quemdam occidi; Dicta autem particula Libri seu paratim seu conjunctim adjicitur nomini immo nominibus compluribus simul in eadem constructione continuantur ut کتاب پدر خودرا آوردم Librum patris mei attuli: Vocativus est ipse nominativus ut in Casibus diximus: pro ablativo praeponimus praepositionem از vel quod idem est ز ut زپدرم a patre meo.

De Comparatione nominum Persicorum.

Positivo formatur Comparativus adjecta positivo particula تر ter uti superlativus adjecto ترین ut که vilis کهتر vilior به Bonus بهتر melior بهترین optimus: in regimine Comparativus habet post se praepositionem از ut خوبتر از ماه pulchrior Luna: superlativus vix usurpatur in regimine:

De Specie nominum,

Persicae participiorum in نده ut گوینده Locutor خواننده Cantor نوازنده musicus ac in Compositis nominibus ponunt ور Ver گر factor نقشکار sculptor گناهکار peccator

Sis auri faber کفشکر auri faber sutor et in aliis Compositis loco integri participii adhibent aliud Participium quod est terminatione idem cum Imperativo Persico cum si vis est ipsum participium mutilatum suo ut est گوی Locutor دروغ گوی prolator mendaciorum tenens habens تاجدار Coronatus.

Nomen Loci et Temporis reddunt Persae per additionem nomini Verbali actionis particulae seu nominis Locum et rarius Tempus ut نشستگاه Locus et Tempus sessionis sic زیارتگاه Locus visitationis عبادتگاه Locus adorationis

Porro nomen actionis saepe exprimitur per nomen desinens pariter in ش vel یش additum imperativo verbi ut a دیدن videre fit imperativus بین vide et ab hoc بینش Visio sic ab آزمودن tentare آزمای Tenta آزمایش Tentatio ab آسودن quiescare آسای quiesce آسایش quies ab آمیختن miscere آمیز misce آمیزش mixtio a ستودن Laudare ستای Lauda ستایش Laus quod si passive ponendum

sit tale nomen tunc frequentius fit a participio passivo addito كي ut a ستوده Laudatus participio Passi: ستوده fit ستودكي seu omit: dempto finali ه ستودكي Laudatio passiva sic ab آلوده: pollutum fit آلودكي pollutio passiva.

Item sæpe sumitur pro actione verbi tertia persona preteriti perfecti ut درخواست postulavit et ipsa postulatio خريد و فروخت emit et vendidit emptio et venditio Commercium. porro ipse infinitivus nomina seu sumitur pro actione ut خوردن خورد esionem unam comedit vel cibum sumpsit

Nomen vicis seu مرة persa Exprimunt addito infinitivo verbi vel nominis actionis ي quod vocant ياي وحدة ut كردني semel facere seu una actio

Diminitiva fiunt persis addita littera ك precedente fatha ut a پسر filius پسرك filiolus مادر mater مادرك matercula كنيز ancilla كنيزك ancillula

Persis autem Locale Collectivum fit adjecto ستان vel زار ut گلزار Locus ubi multa Rosa وغلزار pratum

Dicitur et چرغ جا candelabrum خواب جا Lectus.

De Numeralibus

1	یك	20	بیست
2	دو	21	بیست ویك
3	سه	22	بیست ودو
4	چهار	30	سی
5	پنج	40	چهل
6	شش	50	پنجاه
7	هفت	60	شست شصد
8	هشت	70	هفتاد
9	نه	80	هشتاد
10	ده	90	نود
11	یازده یانزده	100	صد
12	دوازده	200	دوصد دویست
13	سیزده	300	سیصد
14	چهارده	400	چهارصد
15	پانزده	500	پانصد
16	شانزده	600	ششصد
17	هفده	700	هفتصد
18	هشده هژده	800	هشتصد
19	نوزده		

900	نهصد	10000	ده هزار
1000	هزار	100000	صد هزار
2000	دو هزار		

Tabula numerorum Ordinalium

Primus	نخستین	Vicesimus primus	بیست ویکم
Secundus	دوم	~~vicesimus se~~	~~بیست ویکم~~
tertius	سوم	vicesimus secundus	بیست ودوم
quartus	چهارم	vicesimus tertius	بیست وسوم
quintus	پنجم	tricesimus	سیم
sextus	ششم	quadragesimus	چهلم
septimus	هفتم	quinquagesimus	پنجاهم
octavus	هشتم	sexagesimus	شصتم
nonus	نهم	septuagesimus	هفتادم
decimus	دهم	octogesimus	هشتادم
undecimus	یازدهم	nonagesimus	نودم
duodecimus	دوازدهم	Centesimus	صدم
decimus tertius	سیزدهم	Centesimus primus	صد ویکم
decimus quartus	چهاردهم	Centesimus secundus	صد ودوم
decimus quintus	پانزدهم	Centesimus tertius	صد وسوم
Vicesimus	بیستم	ducentesimus	دویستم
		trecentesimus	سه صدم
		millesimus	هزارم
		bis millesimus	دو هزارم

Persa distributiva nomina reddunt

Persae distributiva nomina reddunt vel per plurale cardinalis numeri quem etiam reduplicant ut یکان & یکان یکان singuli چهاران چهاران quaterni vel per reduplicatum in singulari ut یک یک & septem یکایک singuli دودو vel دوبادو Bini vel addito ی ut دوی Bini

De Pronominibus Personalibus

Per nominativum

Singularis

Ego	من	tu	تو
mei et a me	مرا vel ازمن	tui et a te	ازتو
mihi et ad me	مرا et بمن	tibi et ad te	ترا et بتو
me	مرا	te	ترا

Pluralis

nos	ما ramius مایان	vos	شما remus شمایان
nostri et a nobis	ازما	vestri vestrum	ازشما
nobis	مارا et بما	vobis et ad vos	شمارا et بشما
nos	مارا	vos.	شمارا

Illi in ... او ... illi in loco ایشان
illum ازو ـ ازاو eorum ab iis ازایشان
Illi اورا iis ad eos ایشانرا بایشان
illi ei ad illum بااو بدو بوکی loco ایشانرا
Illum eum اورا

من مایم
توکی شماپید
اوست ایشانند

Reciproco Turcico کندو ipse respondet Persicum خود
et خویش a خویشتن, خود ergo omnibus personis
servit ut خود مو ego ipse توخود tu ipse وخود او illi ipse
ماخود nomen et cum personalibus خود کفت ipse mihi dixi
خود کفتم ipse mihi dixi Aequivalet q: sepe relativo
Latino sui sibi se ut باخود secum خودرا sibi etc
سوی خویش versus se. آن خویشتن خویشتن را semet ipsum omnino

Demonstrativum propinqui est این hic, ازین eius
huius ex hoc ازین بدین vel ازین. بدین huic ad hunc

اینرا hunc Pl: اینهارا vel اینان hi, hæ
horumabhis اینهارا آذینها hisce his اینانرا ... in aliquibus pro
vi ponitur pi ex cum nomine, cuo tunc coalescit
ut روز pro اینروز hodie, sic امشب hac nocte
امسال hoc anno حالا hoc statu jam

De Pronominibus relativis

Persica pronomina relativa fere omnia redduntur
per که indeclinabile cum significat qui quæ quod
sed ان quodammodo declinabile cum significat
tanquam interrogativum quis ut که quisnam?
کیست quis est- کرادادی cui dedisti; casus autem
relativi که supplentur eodem modo quo in lingua
et Arabicis modo dictum est آن مردست که دی اورا دیدی
ille homo quem heri vidisti Omittitur tamen interdum
illa pronominis repetitio ubi absque hoc intelligi
potest ut این مرد که دیدی hic vir quem vides

چه neutraliter interrogat in turcicum و et quodammodo declinari potest. کنچ respondet turcico قنغی quis qui qualis quodnam quale کیم qui illequi celuyqui آنکه illequi. نچه pro arabico ما

his autem prefixo هر fiunt quasi universalia respondentia nostris. si cunque ut هرکه هرکیم quicunque. هرچه et هرنچه quodcunque quicquid. هرکیم respondet turcico هرقنغی et هربیری unus cunque. de toto.

De Pronominibus possessivis

Persiani illa sunt pronomina possessiva separata seu vel ipsa primitiva postponunt nomini Rei possessae constructione substantivi cum substantivo ut پدرم pater meus مادرتو mater tua پسرش filius eius پدرما pater noster پدرشما pater vester پدرایشان pater illorum پسرانمن filii mei

سیراں تو pluraliter, sic pro reciproco in omnibus personis ponuntur tantum خود ipse: پسر خود filium meum, in quo eodem sermo usurpatur. Etiam خویش ipse vel utuntur affixo proprio nempe personæ م ut پدرم pater meus, pro secunda ت ut پدرت pater tuus, pro tertia ش ut پدرش pater ejus شاگردانش discipuli ejus.

De Verbis.

Verba persica genere sunt transitiva seu activa ut دیدن videre vel intransitiva seu neutra ut مردن mori vel Passiva ut کردیدن fieri ~~Vulnerari~~ شدن esse fieri, vel Communia id est activa simul et Passiva ut خستن Vulnerare et vulnerari; اماده vel امودن parare et parari, گشادن aperire et aperiri نمودن ostendere et apparare اموختن docere et discere امیختن miscere et misceri eodem tamen modo in utraque significatione conjugantur.

Derivativa habent multa et varia ab Imperativo fiunt

multa infinitivum finientia in يدن eiusdemo significationi cum primitivis, ut ab ميدن miscere Imper. مين misce
f. i. ميزيدن miscere sicut ab آموختن discere vel docere
Imper. آموز disce اموزيدن discere vel docere a بستن
saltare جه salta جهيدن saltare ab امدن Venire
آى veni بيدن Venire et alia quae ad sui radicem reduci
Dicuntur audientes linguae turcicae

Ab hisce autem Verbis finientibus communiter يدن
desinentibus derivantur alia in انيدن finientia, atque
haec si ex intransitivis derivantur sunt transitiva
si a transitivis fiunt dupliciter transitiva seu intransitiva
in secundum nostrum turcicae transitivae respondentia
ut a تابيدن splendere تابانيدن facere splendere, a
جريدن pasci جرانيدن pascere جنبيدن moveri,
جنبانيدن movere فتيدن Vel uni افتادن cadere
افتانيدن facere cadere prosternere; اموزيدن discere

خوانیدن Docere, آیدن Venire آیانیدن facere Venire

Rica پوشیدن induere پوشانیدن facere induere; چشیدن

gustare چشانیدن gustandum dare quod dicere Turca

طاتمق sive طاتدرمق gustandum dare.

habent praeterea Turcae multa verba auxiliaria

actionibus servientia ut Verbum substantivum

بودن esse de quo infra کردن facere et Civilium فرمودن

imperare facere آوردن adferre portare ut etiam

in Turcicum ghetiurmek ut یاد آوردن recordari, داشتن

habere in Turcico طوتمق ut دوست داشتن amare

semper amico habere, ut Dost tutmak; id. ساختن

facere ut روشن ساختن Illuminare; خوردن edere et pati ut

بازی خوردن fallere غم خوردن merore affici, تیمار خوردن Curare

بیم خوردن expavescere سوگند خوردن jurare ستم خوردن

injuriam pati, injustitiam pati; hinc et Participia سال خورده

qui multos devoravit annos. تمام خورده Dolore affectus

زدن Verberare pro tiro. چالق ut بانگ زدن

vocem edere جار زدن Verrere جاروب زدن loqui بردن

ferre ut حسد بردن invidere اعتقاد بردن credere زبان بردن

obedire نمودن offendere نمودن التفات aestimationem

Commonstrare

Alia auxiliaria passionibus servientia sunt

شدن fieri respondens turcico اولمق quod

passivorum formas subjunctum participio praeterito

cum passivo cujusq: Verbi activi ut خوانده شدن Legi;

aut nomini adjectivo ut شرمسار شدن pudefieri

زمین بخش شد terra divisa est quasi facta est

divisio sic گردیدن fieri ut پر کرده بند impleti sunt

غمناک گردید contristatus est تا شناخته گردد ut

agnosceretur; Item گشتن fieri, ut نمودار گشتن manifestari

مدهوش گشتن percelli. پوشیده گشتن obtegi; ناپدید گشتن

disparere; یافتن invenire قرار یافتن confirmari

پرورش یافتن educari گرفتن capere, قرار گرفتن

stabiliri ایستادن ut پدید آمدن manifestari

رعایت یوجود آمدن in lucem venire, دیدن videre,

احسان دیده دیدن recipere honorem unde participium

Beneficio affectus.

Composita habent quaedam ex praepositionibus

quae multis etiam verbis praeponuntur secum

modo ornatus gratia ut در quae uti significat in,

et eandem saepe significationem verbo adfert.

ut درآمدن درشدن intrare, درکردن intro impellere

دردادن intro portare, درخواستن postulare velle,

دریافتن invenire, consequi, et intelligere mente

assequi; sic بر significans supra verbo, saepe dat

talem significationem ut برآمدن ascendere; برکردن

attollere, برانگیزانیدن erigere, excitare, interdum

valet nostrum re in compositione ut برگردانیدن reverti

sic, برگشتن retrocedere, recedere, reverti. interdum

ornatus gratia praeponitur ut برگزیدن eligere
برآسودن quiescere; برآشفتن conturbari indignari.
برانداختن Evellere tollere; برنشستن conscendere, et
similia quae etiam sine بر idem fere significant
باز proprie significat rursus retro et in
compositione, vim etiam aversionis habere videtur
ut بازداشتن retrahere cohibere impedire; باز
گرفتن retro capere; بازاستادن cessare abstinere;
بازآمدن reverti; Dicitur et سرآمدن advenire;
سپردن relegare; وانمودن declarare ostendere
ut نمودن. وابس کردن . بس کردن satis facere
solvere, quasi satisfaciens facere.

De modis temporibus, personis numeris et conjugationibus
Verborum in genere

Persae sequuntur arabes in divisione suorum modorum ac temporum, nempe in praeteritum in futurum (quod noyabre Aoristum vocat Lud. de Dieu) in imperativum in infinitivum, et in participium: complentur autem reliqua tempora, et modi per adjectionem particularum aut Literarum Capiti temporum inhaerenti ut in Paradigmatibus explicabimus.

Numerus ~~simplex~~ duplex singularis et pluralis modi horum omnino sunt certi

Personae hae in quibus nulla sexus aut generis ratio; Conjugationes verborum statui duas: Cum enim infinitivum verbi conjug: exeat in: [illegible] ut daden [illegible] dare, vel in [illegible] ut [illegible] habere; quantumvis in formatione temporum admodum nihil differant: duo commendabimus paradigmata, praemissis tamen ut jam

diminuendo, conjugatione verbi substantivi بودن

esse sum ام sum:

De Conjugatione Verbi substantivi

Sing: ام vel junctum nomini sum

اي conjunctim, ي es

است vel conjunctim ست est

Plur: ايم vel يم sumus

ايد vel يد estis

اند vel ند sunt.

Alia tempora formas regulariter a verbo بودن esse

ut. بودم bramfui بودي eras بود erat بوديم eramus بوديد eratis بودند erant

Futurum

Ero. بوم

eris. بوي

erit. بود

auxiliat: a باشيدن باشم ero باشي eris باشد erit:

Omnium enim temporum personas etiam in videre in hoc verbo sum per affixa praedicta verbi substantivi

defecti supprimi in glicitia ایست seu ست; esse in futuro

nominum Positio [illegible] Imperativo باش esto; باشد

Sit: regulariter infinitivo بودن et باشيدن esse;

Partici: باشا existens; [illegible]

Negativa autem Verba (cum non) habeant persa

dicam hic necesse sit نه ام nonsum; نه‌ئي vel

نه‌يي non es; نه است aut nist: نيست non est;

Pl: نه‌ايم non sumus نه‌ايد non estis نه‌اند

non sunt; Raró autem supprimimus quidquam

nec tertiam quidem personam verbi substantivi;

habemus que verbum nostrum habeo correspondens

nempe داشتن habere; ut iis tandem veniamus

ad Paradigmata Verborum regularium.

De Conjugatione Verborum Persicorum

Ex duplici terminatione infinitivi duplicem pone statui conjugationem diximus supra caput 2. hujus quartae partis; Prima ergo sit Verborum infinitivum facientium in دن: Secunda facientium eundem infinitivum in تن: Ea autem sunt Verba secundae hujus conjugationis quae ante تن infinitivi habent consonantem aliquam duram ut sunt ف ش س خ post quas in superiori parte dictum est ipsum د si adesset legi deberet ut nostrum t. unde omnia quae molliorem consonantem sive Gezmatam sive Vocali affectam aut quiescentem unam ex Litteris وي sunt primae conjugationis: Cujus paradigma ponemus more Arabico, incipiendo a tertia Persona Praeteriti utriusque numeri, tum ad secundas hinc ad primas pergendo sic ad futurum Imperativum &c. i

Paradigma primæ Conjugationis

Vide Paginam 106. Grammaticæ meninskianæ ad Paginam 111.

De Adverbio

adverbia qualitatem reddunt persæ per simplicia adjectiva aut ea circumscribunt adminiculo præpositionum ut in Turcicum habet.

Pro adverbia quantitatis inserviunt nominibus ut بسیار multum اندك parum.

adverbia loci

apud Persas adverbia loci sunt کجا ubi اینجا hic istic اینجا آنجا hic illic. آنجا illic بدین سو in hac parte, آن سو in altera parte اینسو اینسو huc et illuc

هرسوی هرجا ubique, undique; هرکجا ubicunque

72 هرکجا بنشینی بنشینم ubicunque manseris manebo

هرجا که هرکاه که جنك باشد من برهم

quandocunque fuerit bellum salvabor.

هرکجا حضوت باشد غالب باشم

ubicunque fueris ibi ego victor Existam.

supra درین	جپ و راست	پریروز پریر
بالا	a dextra a sinistra	nudius tertius
زیر فرو infra	ad Dexteram Per locum	دوش heri Vesperi
زیر و بالا supra infra	کجا بکجا Quo	امروز hodie
درون intus	انجا یا اینجا hic	امشب hac nocte
بیرون foris	انجا یا جه بدانجا illuc et sic de coeteris	بامداد Cras mane
درخانه Domi	از کجا Vnde	شام دوش شام heri Vesperi Vesperi
Coram پیش	از آنجا از اینجا hinc et isthinc	فردا Cras
پس Post pone a tergo	از بالا de super.	هر روز singulis diebus
در پایش ante anteriùs	adverbia Temporis	روز بروز de die in diem
درپس	کی quando	سال بسال
Retro	اکنون کنون nunc modo statim	de anno in annum
نزدیک Prope	بار سال anno Preterito	همیشه Semper
دور Procul	پیرارسال اونجی یل	همی Continuò
	دی دی روز heri hesterno die	شب و روز Die ac nocte

گاه گاه بس از ان نتصکن
aliquando
tarde دیر هرچند نقدر
هرگز چندان اولقدر
nunquam هرگز هیچ وقت
Interrogandi شاید بلکه
quare چرا چون چنانکه بجله
quidita چه سبب باهم بله
quando چون De prepositione
quantum چند چندان Prepositionem persica Construuntur cum
quoties چند بار nominativo sunt q:
Respondendi affirmative ex ab از زی
inde از انجا
Voce بلی هستی ex his omnibus از همه
بسر و چشم cum با
Libenter tecum با تو
Respondendi negative Vobiscum با شما
non نه cum illo با او
Demonstrandi
ecce اینک آنک separata cum ب Unita . conjuncta

seu inseparabiliter nominum praefixa eandem fere significationem habet ac ب arabicum, sed plerumq. significat ad; aut refert dativum nostrum ut Abii ad Urbem بدو كفتم dixi illi; Etiam pro in tam de loco quam de tempore ut بشهر رفت in urbe b.n. بوقت خاموشي كفتن Loqui tempore silentii.

بر ابر ut super supra juxta ut بزمين supra terram بر منوال مشروح modo supra explicato.

بي sine absq: ut بي شبهه absque dubio; بي هنر absq: virtute

پيش ante ad apud penes coram et پس post pone cum de tempore agitur cum ablativo saepe construuntur ut پيش از دنيا ante hoc tempus

در in, de; در انجا in illo loco, ibi; در ان روز in illo die

فرو vel فرود infra, sed proprie est nomen ut et sequentem (immo pleraque praecedentia):

نزد seu constructive nezdi apud penes نزد

seu zivi جلوي juxta aulam; سوي ad versus

ad partem: ميانِ inter, in medio, برای a بجهت ازبرای
بواسطه pro propter, causa mediante, ازجهت propter
ازبهر idem: iisq. praeponi possunt aliae propositiones
ut درميان inter, ازبهر اينان propter illos, eorum gratia
ازخود ab ipso, a se ipso: از نزد او ab illo, a viro
ياشندن

De Conjunctione

Conjunctiones persicae sunt و et atque, هم
نيز etiam يا aut; ليک ليكن sed, verum, sed tamen; بلكه
sed imo, بل اگرچه گرچه etsi باانكه quamvis هرچند
هرچندكه quantumvis quanquam: ليكن اما et
tamen Verumtamen اگر ار گر ور et si, وكر et si
وگرنه ور نه nisi praeterquam. جز praeter
بجز praeterquam بنابرين quocirca itaq.
كه quia quod, ut زيرا كه زيرا quia nam. ازانكه
ideo quia, eo quod; چونكه quando quidem, cum
تا ut, adhoc, ut. كه autem saepe redundat tam in
Persico quam in Turcico.

Praedictae Constructionis

Liberior in Persica est ordo constructionis ad Turcicam in multis accedens, ac in constructione duorum substantivorum et adjectivi cum substantivo cum arabico convenit. adjectivum enim semper postponitur suo substantivo et annexum praeponitur ei cui annectitur, substantivum rectum alterum in genitivo huic praeponitur ut in Arabicis ut حسن وجه گوزل یوزلو pulchra facie بدیع الجمال نیک یوزلو quod si eadem inverso modo invenias خوب یوزلو ماه یوزلو scias esse composita instar Turcici گوزل یوزلو pulcher facie:

atque innumera hujusmodi sunt composita tam Persica quam etiam Arabica quibus referta vel ipsorum Turcicorum scriptorum comprehensive libros.

Unde antequam ad magis speciales Regulas syntaxeos veniamus, agendum videtur de tertia [illegible] quae ex arabica et Persica lingua unitur in unum in linguam

Turcicâ:

De Concordantia nominum cum nomine

In Primis adjectivum postponitur suo substantivo quod ei annectitur annexione Specificativâ quam Arabes vocant اضافة لفظية sed in quocumque casu sit nomen annexum nempe substantivum in Turcicam tantum ultimam ejus consonantem ut ج fructum يمشي et hic in vitio ... subscribitur; sed in nominibus in vocales desinentibus sive per ا و ي expressam sive per stigmam ة finale indicatam adscribitur etiam realiter ي : ي - ي nempe terminationibus litterâ quiescente ا vel و : ي autem nominibus in ي vel ه desinentibus ut پارسا religiosus پارسای آگاه religiosus vigilans ایلچی Legatus ایلچی بزرگ Legatus magnus تیهو perdix تیهوی خوش perdix egregie incedens میوه fructus میوه شیرین fructus dulcis, جامهٔ ناپاك Vestis sordida

utriq; igitur post ponitur in declinatione particula casui determinativa, ut ایلچی بزبکنا لفت legato magno dixit; آن میوه شیرینی بیخود illum fructum dulcem comedit; sed Plurali substantivo, ut plurimum affigitur Characteristica Pluralis manente adjectivo, in singulari, ut میوه شیرین میوهای شیرین fructum dulcem; sic in declinatione; دوستان قدیمه کفتم amicis antiquis dixi:

Persica porro adjectiva similiter aut duo modo praeponuntur خوب عورت ut pulchra mulier aut postponuntur more Persico زن خوب pulchra mulier sic دوستان قدیمه amicis antiquis dixi; nota tamen non posse talia adjectiva arabica aut persica postponi substantivis Turcicis, sed ea debere esse aut Persica aut arabica; ~~aut poni~~ substantivum ~~turcicum~~ adjicibilium ut non potest dici, یمش شیرین sed bene شیرین یمش dulcem fructum; sed ad hoc ut illud یمش postponere possis, opus est substantivo, aut arabico,

cum Persico ad libitum; si ergo dicendum esset cum arabico زنج شتي et زنج شتي seu زنج شتي cum Persico برشتي et صبح شتي subintendendum sic non potest Turcice dici; قلج تني sed optime.

ستمش تي Vel cum arabico سيفتي actituri gladituri quod intelligendum est de annexione substantivi cum substantivo de quo infra.

Porro in concursu duorum substantivorum utuntur simplici aut sivin reali annexione absq; alia genitivi nota, v. g. كتاب بابا liber patris mei, سعدت مرد salus hominis حكايت آدميان historia illius dulpis اقليم پارس regnum Parthorum درگاه خدا aula Dei; atque perpetuo in quolibet casu terminatio ...orum, seu annexi substantivi additur nimirum Kesra, ي, v. g. ... ...orum nominum illud ي. Brevi quo annectitur alteri substantivo immutato, quod tamen modo nostro diceremus ... ; si autem ...

annexum desinatin ا ā و u realiter adscribitur ئي i. et si desinat in ي vel in ه vel ة adscribitur hemza ء cum Kesra i. eo modo quo tibi explicavi antea de concordantia adjectivi cum substantivo پاشای شام Gubernator damasci كتخدای وزير Prefectus aulae supremi ministri: نخودی صو perdix farcimen بوی كل odor Rosae پادشاه عجم Regum Pater خانهٔ پدر domum patria hanc autem annexionem naturalem vocant plerumque اضافة لامية quae potest resolvi per ل Li particulam arabicam possessionem indicantem significativam; Annexionem autem substantivi cum adjectivo, et metaphoricam seu quae realem possessionem nihil habet vocant اضافة بيانية annexio explicativa, ut ايام گذشته dies recentes: خواب نوشين somnus dulcis خلعت مرمسكين ecce pauper, ut دایهٔ ابر nutrix nubes; نوروز Ventus aequinoctii باران رحمت pluvia misericordiae. Secundum etiam Persae dum utuntur hujusmodi annexionibus etiam si nomina sint arabica eodem modo

la afferre adjecto nimirum i ultimæ consonanti cum
vocali annexi, immò si Arabicum nomen exeat
in ی proferendum est ā hunc in constructione
[illegible]ritum ی in ا. et huic adiungi sunt ی brevi.
ut تمنای شفاعت petitio intercessionis dicitur دعوی حعنی
عوض
Innumera autem sunt nomina hujusmodi composita
Persica, quæ fere ad libitum in scriptione cum connectuntur
aut separatim scribuntur, tam ex duobus substantivis
quam ex adjectivo præposito substantivo, et maxime
ex participio postposito sive illud sit integrum, sive
diminutum simile Imperativo et ex substantivo
ut in ante allata exempla. سرهنگ زرخنك apparitor
cinguibus [illegible] armaturis سروناز طوبا خرام Cupressus
incedens ut arbor Paradisi motum habens. مار
گزیده a serpente punctus. جهانگیر mundum [illegible]
گوشه نشین sedens in angulo تیرانداز iaculator sagittarum.
Persæ vero quidnam reticent, sed et ipsum verbum.

Substantivum plerumq: exprimunt; quod si tanquam auxiliare fuerit propter [illegible] repetendum sumitur plurimum primo tantum exponitur cujus alias contrarium faciunt Turcae; ut دست تطاول
بال عنبت دراز کرده بود وجوه واذنیت آغاز کرده pro کرده بود
manum iniquitatem in subditorum bona extenderat et injuriis ac vexationibus coeperat agitare coeperat
sic دهقانی جهت ذخیره مقداری غله نهاده بود و بواب تصرف در آن
مسدود کرده نیز subauditur بود. quidam Villicus per modum provisionis certam quantitatem frumenti reposuerat in horreum portasque ejus illius [illegible] clauserat. quod sic Turcice redderi humanum nam dicitur بر دهقان انبارده بر مقدار غله بجای ابدوب
دست تصرفی انبار د وابواب بتنجی سد نخشدی
Certum cum significatur possessio ut in Latinis, ita in Persian construitur Verbum substantivum cum genitivo را nisi Velim esse potius dativum proinde dicitur particula ل ut arabica nota

dativi, quae tamen cum denotet dominium et
possessionem mihi videtur potius dicenda
Genitivi et dativi simul. Sic dicitur کرامت این کتاب
pro کرامست این کتاب ij kitab, cujus est hic liber, کرا مجال
مقالت باشد cujus est audacia loquendi; sic; شاه
وخود تا هر که تیر از حلقه انگشتری بگذراند خاتم اورا باشد
Imperavit rex ut quicumque sagittam per annuli
circulum seu foraminis trajiceret annulus ipsius
esset, seu annulum praemium haberet;
Cum autem Persae habeant verbum ejusdem
significationis cum nostro habeo, nempe
داشتن habere, tollitur tota illa difficultas
quae obstare quanti per videretur, sic dicunt
چه حال داري velit plurali چه حال داريد qualem
statum habetis
Persica verba activa regunt plerumque accusativum
aut determinativum sub terminatione ut
sensus exigit nominativi quod hoc unico exemplo
patet.

مالداری شنیدم که خسّت نفس چنانچه در نهادش متمکن
بود که نانی بجانی از دست ندادی و گربهٔ ابی هریره را بلقمهٔ ننواختی
و سگ اصحاب کهف را استخوانی نینداختی فی الجمله خانهٔ او را
کسی ندیدی در گشاده و سفرهٔ او را سر گشاده

Quendam opulentum fuisse audivi cujus animum
ita invaserat sordium avaritia ut neminem
quidem panem pro aliquâ animâ salvanda
e manu depromptum neque felem ebuhurerae
vel una bucella demulsisset neque cani septem
dormientium vel os unum projecisset
in summâ nemo unquam viderat domum
ejus portâ apertam mappam ve distensam.

Cum duobus etiam accusativis construuntur
nonnulla مرد خفته نکذاریم hominem
relinquamus dormientem سر بر آورد و کار وان رفته دید
lapis extulit victorq: profectus vidit.
multa sunt quae dativum regunt ut ياران بيس
طالب شدن خبر کرد socium nunciavit ... دادن dare

ambire et alia fere omnia;
ac etiam pleraque ejusdem significationis
regunt ablativum quae in turcico cum ترسيدن
timere كذاريدن transire per.

Finito 20. 9.bre 1745.

ambire et alia fere omnia;
sic etiam pleraque ejusdem significationis
regunt ablativum quae in turcicum ترسيت
Chinere كذابيت transire per.

Finito 20. 9bre 1745.